

ФІЛОСОФСЬКЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК ТЕРАПІЯ ДУХУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Запропоновано розгляд філософського консультування як одного з напрямків сучасної філософії, терапії духу людини. Визначено, що розв'язання екзистенційних проблем сучасної людини можливе за допомогою професійного філософського аналізу та мистецтва ставити питання.

Ключові слова: філософія, аргументація, метафізика, скептицизм, природа людини

Abstract

The article proposes the consideration of philosophical counseling as one of the directions of modern philosophy, therapy of the human spirit. It is determined that solving the existential problems of a modern person is possible by means of professional philosophical analysis and art to raise questions.

Keywords: philosophy, argumentation, metaphysic, skepticism, human nature

Вступ

Філософія глибоко вкорінена в природі людини. Вона дозволяє індивідам вийти за межі їх життєвого досвіду, трансцендувати свою самість по той бік повсякденності. Трансценденція в метафізичну реальність, в світ сутнісних відносин забезпечує терапевтичний ефект філософії.

Результати дослідження

Історія філософії свідчить, що філософія доволі часто включала в себе терапевтичний компонент. Варто пригадати Епікура, який своєю філософією намагався позбавити людей від трьох видів страху: від страху перед богами, необхідністю і смертю. Його аргумент – «Смерть не має до нас жодного стосунку: коли ми є, то смерті ще немає, а коли смерть приходить, нас вже немає» [1, 438] – і дотепер вражає і певною мірою дійсно заспокоює.

Життя наповнюється жахом, і в цей момент людина пристає глибинам своєї душі, ховається туди, мов равлик. Навіть за таких обставин філософія виконує роль лікаря людської душі. Адже, коли скептицизм закликає утримуватися від суджень, його настроїв і пафос виправдані перш за все за умов соціального та метафізичного струсу, коли буття провалюється й руйнуються звичні цінності. Скептицизм говорить: «Не поспішайте визначати феномени, все так не певно і багато чого не зрозуміло» [2, 103]. Філософія скептицизму пропонує людині бути обережніше в гносеологічному мороці. Така філософія набагато мудріша самовпевнених ідеологій, що поспішають надати вичерпну оцінку буттю, що зрушилося.

Філософія глибоко вкорінена в природі людини. Для homo sapiens не дивно міркування про сутність речей. Нажаль, багато хто втрачає цю здатність і власне бажання розмірковувати. Запаковані в стандарти сучасного соціуму, люди втрачають радість живого мислення. Однак, якщо людина бажає залишитися людиною, та просто здоровою, їй потрібно філософувати, тобто розмірковувати, мислити про сутність речей. Інакше кажучи, філософія забезпечує відповідність сутності і існування людини. Філософія – фактор порятунку людини.

Якщо філософські знання про сутність створюють для людського духу, за Гегелем, «вікна в абсолютне», важливо припустити, що саме завдяки такому зв'язку людина здатна набути нового емоційно-інтелектуального стану. Вочевидь, реальний зв'язок з безмежною сутністю буття позбавляє індивіда від тотальної самотності, дозволяє побачити інші смисли існування та відкриває істину про актуальність безсмертя.

Завдяки філософії людина виходить за граничне життєве коло, трансцендує себе за межі повсякдення. Терапевтичний ефект філософії забезпечується саме таким переходом людини в метафізичну

реальність, в світ сутнісних відносин.

1. Філософія, під таким кутом зору, демонструє обмеженість різних форм психоаналізу і психотерапії, акцентуючи увагу на невідповідності їх методологічних постулатів.
2. Філософія в змозі асимілювати результати, приміром, психологічних спостережень з тим, аби створити досконалу теорію душевного життя людини.
3. Можливо, насамкінець, говорити про можливість філософської терапії, або терапії людського духу за допомогою філософії.

Філософія в історичній перспективі і в актуальному розвитку далеко не завжди виконує суто професійні задачі дослідження чистої гносеології або специфічні теми, орієнтовані на філософів й зрозумілі лише їм. Повсякчас філософи звертались до простих людей, в діалогах давали їм поради з приводу їх життєвих колізій, заспокоювали їх, якщо люди страждали. Сократ, що вільно дискутує з друзями на прогулянці; Сенека, що намагається знайти правильні слова для своїх листів Луцилію або для свого «Втішення до Гельвії» [3, 24]. Що є метою таких діалогічних та написаних зусиль? Допомога іншим втому, аби обміркувати свої проблеми, набути такий досвід, що забезпечить кращий стан духу та спокій душі.

Сучасне філософське консультування розвивається в багатьох країнах наразі. Його можна розглядати як терапію і в той же самий час як пораду, підтримку. Будь-хто, прагнучи філософської поради, зважається на це, намагаючись розв'язати свої екзистенціальні проблеми, втрату смисла життя й конфлікту цінностей. Такі проблеми – не патологія, але вони потребують професійного втручання.

Філософське консультування зміцнює автономію особистості, вдосконалює інтелектуальні здібності, занурює людину в філософське дослідження за єдиної мети – розвитку інтроспекції задля кращого розуміння внутрішнього Я [4, 47]. Окрім того, екзистенція – це реальність, яка має свою динаміку, може бути конструктивною і деструктивною для всіх форм буття. Вірно говорити про феномен активності людського духу, розуму, почуттів, раціонального та ірраціонального компонентів, коли наш дух здійснює безпосередній вплив на зовнішній світ та самого себе. Вірно сказати, що існує екзистенціальне поле особистості, поле людського духу зі складною структурою. Вочевидь, такі складники особистості потребують науково-філософської рефлексії й корекції за необхідності. Таку мету в змозі виконати філософське консультування як терапія духу.

Висновки

Філософське консультування – один із напрямків практичної філософії, що виник наприкінці 20 століття в країнах Європи. Ідея полягає в проясненні свідомості людини. Основним інструментом є питання. Подібно до Сократа, сучасний філософ-консультант майстерно володіє мистецтвом ставити питання задля того, аби побачити проблему, допомогти побачити, здивуватися й примусити мислити. Філософ-консультант вміє працювати з думкою. Він допомагає знову побачити забуте, зрозуміти, що примушує людину до вчинку. Такий делікатний інструмент можна застосовувати в різних царі—нах. Питання повертають людину до самої себе і можуть перевернути світ.

Результатом стає формування логічного і критичного мислення, вміння працювати з екзистенційними проблемами, розвиток уміння позбавитися від аргументаційних помилок та їх інтерпретацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. Философское наследие — М: Мысль, 1979. — 619 с.
2. Hume David. A Treatise of Human Nature. — Dover Publications; Philosophical Classics. New edition — NY. 2003. — 4—80 p.
3. Сенека Л. А. Утешение к Гельвии // Фаррер Ф. В. Искатели Бога /Пер. с англ. — СПб. — 1907. — 231 с.
4. Бренифье О. Что такое жизнь? — М: Клевер-медиа-Групп, 2014. — 96 с.

Головащенко Ірина Олегівна — канд. філос. наук, доцент кафедри філософії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

Holovashenko Iryna — PhD, Associated professor of the Department of Philosophy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : irolho@gmail.com